

12.5

ECONOMIA I USOS LIGATS A LA MASIA

LOURDES VILADOMIU I CANELA

La masia i el seu model social i econòmic semblaven morts a mitjans dels anys vuitanta del segle xx, però cinc elements fan que avui siguem optimistes.

- La modernització del sector agrari es va concretar durant moltes dècades en una única **estratègia**. Les explotacions havien d'augmentar de dimensió, aprofitar les economies d'escala, especialitzar-se i convertir-se en subministradores de *commodities* per a la indústria de l'alimentació. En cas contrari l'alternativa era l'abandonament del sector.

La realitat s'ha manifestat molt més rica i moltes explotacions han trobat un camí en la diferenciació de productes, en incorporar valor afegit a les matèries primeres agràries, en la transformació i en la venda directa.

En el Congrés del món de la masia es va poder apreciar que aquesta segona via s'ajusta molt més adientment al model de la masia amb la seva diversitat de productes i proximitat al consumidor final. També vàrem poder conèixer molts exemples en viu d'aquesta segona via: Tancant Cercles, Vins de Calonge, entre altres.

- La diferència en els nivells de **qualitat de vida** entre el camp i la ciutat es van anar ampliant a Catalunya des de la fi de la guerra civil. El creixement de la dècada de 1960 va ser urbà, industrial i coster, i la major part del món rural va quedar fortament endarrerit. L'emigració a la recerca d'una vida millor va comportar la sortida dels habitants de les masies i de les zones rurals. La pertinença de les dones va fer entrar en crisi el model d'empresa familiar sobre el qual se sustentava l'economia de la masia.

A partir de la dècada de 1980 una sèrie d'elements han anat reduint el diferencial de qualitat de vida i fins van proporcionant avantatges a les zones rurals. L'accés generalitzat a l'automòbil, les noves tecnologies de la comunicació, l'accés a serveis i totes les millores proporcionades per les polítiques de desenvolupament rural han anat reduint la diferència en nivell de vida. Les polítiques de desenvolupament rural van ocupar un apartat im-

portant en el Congrés i van permetre conèixer com incideixen en la vida quotidiana i en l'activitat empresarial. Ara el món rural gaudeix d'uns atributs cada vegada més apreciats en termes del medi ambient i del medi social, sense haver de renunciar a les comoditats de la vida moderna.

- Fins als anys 1980, el **turisme** s'identificava amb platja i sol, però a poc a poc s'han projectat noves demandes que han permès que tot el món rural rebí el seu impacte. L'agroturisme, el turisme rural són una realitat a tot Catalunya i varen ser molts els exemples en el Congrés de com avui les masies són empreses pluriactives amb ingressos provinents del turisme, ja sigui en allotjaments, lloguers de bicicletes i altres serveis. El turisme ha estat a més a més clau per recuperar els edificis de masoveries i masies que s'havien abandonat, com ens van ensenyar els arquitectes amb les seves ponències, tot generant tota una filosofia i una praxi de la recuperació.
- La **imatge** de l'agricultor en els mitjans de comunicació va canviant ràpidament. Als anys 1980 l'autoestima del pagès va arribar a mínims de manera que tot el projecte familiar passava per proporcionar estudis al fills de manera que poguessin trobar una feina assalariada a ciutat i que les filles no es cassessin amb gent del sector. La imatge d'un pagès corresponia a una persona d'edat i enfadada. Avui hi ha joves darrere els projectes de les masies catalanes com vàrem tenir ocasió d'apreciar a les comunicacions del Congrés i fins i tot en una vàrem gaudir de fotografies que projecten una imatge molt positiva d'aquesta nova pagesia.
- Als anys 1980 amb la incorporació massiva de la dona al mercat de treball, els **aliments** que es proposaven havien de ser fàcils de cuinar i ràpids de menjar. El puré de patates Maggi i les hamburgueses eren prototipus que guanyaven addictes. Avui hi ha un nou enfocament motivat per qüestions de salut i de plaer. Aquesta nova orientació de l'**alimentació** va obrint moltes vetes de mercat que les explotacions agràries catalanes saben aprofitar. La mostra de productes que vàrem gaudir en el Congrés és un indicador d'aquesta realitat.

Caldria considerar dos elements per facilitar el bon funcionament del sector empresarial agrari i de la masia en particular.

- D'una banda, les barreres d'entrada en el sector agrari són molt elevades, de manera que els joves que es volen incorporar troben grans dificultats si no és que són fills d'agricultors. El tema de la terra i de com afavorir la seva mobilitat també va ocupar un lloc en el debat del Congrés.
- D'altra banda, caldria posar en funcionament un estatus d'"empresa rural" que facilités les tasques de les explotacions i els negocis diversificats. El model empresarial ha de poder aprofitar les economies de diversificació i per això cal un marc jurídic i fiscal més adient.